

Hodiny aneb advent v nás

Sedím na palubě zaoceánského letadla. Je půlnoc. Čeká mne dvanáct hodin letu, a proto si dávám na uši sluchátka a zaposlouchám se do „**Hodin**“ (The Hours). Noční přelety mají veliké kouzlo, zvláště podbarvené hudbou „**The Poet Acts**“. Všichni okolo vás spí a jenom vy můžete být sami se svými myšlenkami. Mám to štěstí, že jsem u okna a mohu pozorovat svět v jeho celosti. Myšlenky mám stejné jako o adventu. Jen ony, já, svět pode mnou... a Exuperyho Noční let „**Morning Passages**“. Tak tato skladba je pro mne teď úžasná dvěma zážitky. Jednak jsem se během nočního přeletu dostal do časového posunu a východ slunce bude trvat celých osm hodin... Je úžasné osm hodin sledovat východ slunce. Pořád nový a nový. A také jsem pořádkem a pořád znova poslouchal „**Morning Passages**“.

Druhý zážitek je veskrze praktický:

Vzal jsem si na čtení svůj oblíbený časopis „Psychiatrie pro praxi“, abych také využil dvanáctihodinový let k sebevzdělávání, a ejhle – nalézám články o Alzheimerově chorobě. Popravdě, když jsem studoval, o této nemoci se moc nehovořilo, pravda měl jsem spolužáka, který měl již ve třetáku předstudováno a převaňoval si denně pětilitrový hrnec vody skrzeva hliník... mnozí z vás ho znali...

Začínám tedy číst:

Alzheimerova choroba (dále jen ACh) je neurodegenerativní onemocnění mozku, při kterém dochází k postupné demenci. Jako první toto onemocnění popsali Oskar Fischer a Alois Alzheimer. V současné době není známa příčina vzniku ACh, z neuropatologických nálezů se však ví, jak nemoc probíhá. Změny postupně působí rozpad nervových vláken a nervových buněk. Alzheimerovou chorobou se mění také látková činnost mozku. V roce 2014 trpěla asi 1/4 lidí starších 85 let demencí. ACh se na tomto čísle podílí z 50–60%. Ve věku nad 65 trpí touto nemocí každý 20. člověk. ACh není nemoc jen těch nejstarších. Ve výjimečných případech, většinou při dědičném výskytu, může ojediněle postihnout i osoby mladší. Zejména kvůli stále vyššímu věku dožití se počet nemocných ACh rok od roku zvyšuje. Podle odhadu trpělo touto nemocí v roce 2000 17–25 milionů lidí na světě, v roce 2008 již 37 milionů (jiný odhad hovoří v r. 2009 o minimálně 30 milionech). V České republice to bylo v roce 2000 zhruba 50–70 tisíc osob, v roce 2008 již 120 tisíc osob. V r. 2012 bylo v českých psychiatrických ambulancích léčeno s rozvinutou demencí u ACh celkem 15352 pacientů, z toho 67 % žen (Český Ústav zdravotnických informací a statistiky). Pokud nebude nalezena a zavedena účinná léčba, odhadují odborníci (2000), že do roku 2050 vzroste počet nemocných v celém světě čtyřnásobně, minimálně na 100 milionů případů.

Odkládám časopis a přemýšlím:

Sám osobně znám docela hodně lidí s touto nemocí a popravdě, jsou to moji miláčkové.

Správná otázka: Proč? Ano, oni jsou nemocní a já jsem zdravotník, ale? Oni nemají krátkodobou paměť, ta dlouhodobá jím ale funguje, dokážou si přesně vzpomenout na to, že 31. května 1964 měli na sobě blankytnou proužkatou sukni a květovanou halenku šedivě zelené barvy... Proto asi ve stacionářích a AHC centrech je starý nábytek a kufr plný zažloutlých fotek. Mezi námi, kdo z nás si vzpomene, co dnes snídál?

Čtu dál:

V ČR byly vyvinuty speciální pomůcky – jsou zde od roku 2010 používány kreslené nebo focení obrázkové karty pro diagnostiku a cvičení dlouhodobé paměti připomínající osobnosti, objekty a události typické pro dobu, kdy byl klient mladý, resp. zdravý. Od roku 2007 jsou používány speciální tréninkové „pracovní karty a sešity pro osoby s ACh“. (Např. od autorky MUDr. Ivy Holmerové nebo Mgr. Jitky Suché)... Ano paní docentku Holmerovou znám již dvacet dva let, já tehdy začínal v Bohnicích a ona založila Gerontocentrum v Kobylišicích v Praze 8. Jsme sousedé. Mám ji moc rád a moc si vážím toho, co dělá, mám k této organizaci jakousi citovou vazbu, již dvacet dva let je zásobujeme léky. Několikrát jsem tam byl. Je krásné, když pacienti a klienti tohoto zařízení se na vás usmějí. Mají někoho, kdo je má rád, a nejsou ve své nemoci sami. Mají i nové léky.

Vzpomínám teď na svůj první den před dvaceti dvěma léty v Psychiatrické léčebně, kdy jsem navštívil gerontologické oddělení a v pavilonu byly pokoje po dvanácti pacientkách, všechny měly na sobě blankytné anděličky, byly drobné, měly bílé mikádsko a vesměs blankytné oči. Pocit nebe na zemi – ano, pravdou je také fakt, že nebyly inkontinenční pomůcky a na toto oddělení jsme v lékárně po litrech vyráběli lihové dezodorans, nemusím vysvětlovat proč, a pocit nebe ihned zmizel. Dnes je toto oddělení již deset let po celkové rekonstrukci, pacientky jsou po dvou na pokojích, všude to krásně voní a máte pocit, že jste v nebi. Asi jsme něco udělali dobře...

Nejsem v nebi, jsem mezi nebem a zemí, se svými vzpomínkami, myšlenkami, prožitky a zážitky. Mnoho z vás určitě vidělo film Hodiny v hvězdném osazení s Meryl Streep a Nicole Kidmann. Zdalipak si někdo z vás pamatuje úžasnou hudbu Philipa Glasse?

Tu si teď ve sluchátkách zesílím a přemýšlím, čekají mne ještě hodiny, kdy budu mezi sněním, či bděním a realitou...

Já teď skrytě doufám, že mi zůstanou v dlouhodobé paměti – oči těch, co máme rádi... kterým jsme pomohli, je to mé velké přání. Mějte i vy své přání.

PS. Když poutník u zdí nářku vysloví své přání a poté ho zasune mezi staleté kvádry, v noci sestoupí andělové a přání předají Bohu na nebesích...

Pravda je však prozaičtější...

S přáním na papírku lidé zasunují i obětinu, vesměs potravinu a... v noci přilétají holubi a vyzobávají přání a odnášejí na judskou poušť, aby si z nich postavili hnízda.

Hnízda z lidských přání...

Mgr. Jan Pomykacz

Psychiatrická nemocnice Bohnice – ústavní lékárna

jan.pomykacz@bohnice.cz